

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statsandel för kommunal basservice (RP 125/2018 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Erkki Papunen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Arto Salmela, finansministeriet
- ekonomichef Pasi Rentola, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Susanna Grimm-Vikman, social- och hälsovårdsministeriet
- utvecklingschef Sanna Lehtonen, Finlands Kommunförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om statsandel för kommunal basservice ändras så att statsandelsprocenten för kommunal basservice höjs med 0,03 procentenheter. Det innebär att statsandelen från ingången av 2019 blir 25,37 procent och kommunernas självfinansieringsandel 74,63 procent.

Det föreslås att det i ändringen av statsandelsprocenten som tillägg beaktas 0,03 procentenheter i anknytning till fullgörandet av nya och mer omfattande åligganden på så sätt att statsandelsprocenten blir 100.

Enligt förslaget ökas statsandelen för kommunal basservice i genomsnitt med 40,85 euro per invånare i enlighet med den nettominskning på 224 miljoner euro av kommunalskatten som följer av ändringarna av beskattningsgrunderna.

Nedskärningen på 497 miljoner euro till följd av konkurrenskraftsavtalet ska enligt förslaget genomföras genom att 90,69 euro per invånare dras av från statsandelen för kommunal basservice.

Betänkande FvUB 18/2018 rd

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2019 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2019.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

De föreslagna ändringarna i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) anknyter till det som föreslås under momentet för statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen (28.90.30) i budgetpropositionen för 2019.

I propositionen föreslås det att lagen om statsandel för kommunal basservice ändras så att kommunernas statsandel är 25,37 procent och kommunernas självfinansieringsandel 74,63 procent år 2019. Förslaget innebär att statsandelsprocenten stiger med 0,03 procentenheter.

Förvaltningsutskottet noterar som en positiv sak att fullgörandet av nya och mer omfattande uppgifter har beaktats vid ändringen av statsandelsprocenten på så sätt att statsandelsprocenten i överensstämmelse med regeringsprogrammet är 100. De ökade uppgifterna gäller barnskydd och hemservice till barnfamiljer samt hemvård för äldre och veteranjänster i hemmet.

År 2019 minskas statsandelen för kommunal basservice bland annat på grund av den lagfästa justeringen av kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna (-213 miljoner euro) samtidigt som kommunerna får en kompensation för skatteinkomster som går förlorade när beskattningsgrunderna ändras (+224 miljoner euro). I överensstämmelse med regeringsprogrammet görs ingen indexförhöjning i statsandelen för kommunal basservice 2019, vilket minskar statsandelarna med 91 miljoner euro.

Förvaltningsutskottet ser det som viktigt att kommunerna kompenseras fullt ut för skatteinkomstbortfallet till följd av de ändrade beskattningsgrunderna så att enskilda kommuners inkomster inte förändras av den ändringen. Utskottet konstaterar att kompensationen av skatteinkomstbortfallet enligt propositionen motsvarar det preciserade beloppet (224 miljoner euro) i den kompletterande budgetpropositionen (RP 176/2016 rd).

Till följd av konkurrenskraftsavtalet föreslås det att statsandelen ska minskas med 497 miljoner euro 2019. Avdraget genomförs genom att det från statsandelen för kommunal basservice dras av 90,69 euro per invånare. Utöver det direkta avdraget inverkar genomförandet av konkurrenskraftsavtalet dock även genom justeringen av kostnadsfördelningen, vilket leder till att statsandelen delvis minskar två gånger. Denna minskning av statsandelarna på grund av justering av kostnadsfördelningen 2019—2022 är sammanlagt -237 miljoner euro, vilket föreslås bli kompenserat på en gång genom ett tillägg på sammanlagt 237 miljoner euro i statsandelen för kommunal basservice 2020. Tillägget blir 43,22 euro per invånare.

Sammantaget sett anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Betänkande FvUB 18/2018 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 125/2018 rd utan ändringar.

Helsingfors 29.11.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Juho Eerola saf
vice ordförande Timo V. Korhonen cent
medlem Pertti Hakanen cent
medlem Mika Kari sd
medlem Antti Kurvinen cent
medlem Sirpa Paatero sd
medlem Olli-Poika Parviainen gröna
medlem Juha Pylväs cent
medlem Veera Ruoho saml
medlem Wille Rydman saml
medlem Joona Räsänen sd
medlem Vesa-Matti Saarakkala blå
medlem Matti Semi vänst
medlem Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tapani Tölli cent.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.

Betänkande FvUB 18/2018 rd Reservation

RESERVATION

Motivering

År 2019 försvagar statens beslut kommunernas inkomstunderlag med grovt räknat cirka 250 miljoner euro. Kommunernas statsandelar reduceras av bland annat följande: indexfrysningarna för statsandelar 91 miljoner euro, en dubbel nedskärning motsvarande besparingen av den sänkta semesterpenningen genom justeringen av kostnadsfördelningen 59 miljoner euro, den nya nedskärningen i enlighet med konkurrenskraftsavtalet 29 miljoner euro och föregripande nedskärningar av statsandelar för koncentrerad specialiserad sjukvård, närstående- och familjevård m.m. 33 miljoner euro.

Det är särskilt problematiskt att staten skär ned den besparing kommunerna får av den sänkta semesterpenningen till följd av konkurrenskraftsavtalet i två omgångar. Först togs besparingen direkt från statsandelarna, och nu tas den för andra gången från statsandelarna i och med justeringen av kostnadsfördelningen. På samma sätt är det problematiskt att staten i och med de föregripande nedskärningarna av statsandelarna också pungslår kommunerna på grundval av sparbeslut som inte motsvaras av besparingar i kommunerna.

Vidare reduceras statsandelen med allmän täckning för basservice av en nyallokering för att främja digitalisering (30 miljoner) och från och med 2020 till stöd för kommunsammanslagningar (10 miljoner). Dessa pengar dras således av finansieringen med allmän täckning för basservice och de utdelas som bidrag för de nämnda användningsändamålen.

Vi föreslår att statsandelen för kommunal basservice höjs med ett belopp på 250 miljoner euro, vilket används för att göra indexhöjningarna till fullt belopp, avstå från nya nedskärningar av statsandelarna och sänka klientavgifterna inom social- och hälsovården och för att stärka social- och hälsovården.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 36 och 55 § i lagförslaget med ändringar (*Reservationens ändringsförslag*).

Reservationens ändringsförslag

36 §

Tidsbegränsade minskningar och ökningar av statsandelen till kommunerna

Under 2016—2019 dras från statsandelen för kommunal basservice årligen av ett belopp som motsvarar indexhöjningen. År 2019 är det beloppet 0,00 euro per invånare.

Betänkande FvUB 18/2018 rd
Reservation

År 2019 dras från statsandelen för kommunal basservice av 79,93 euro per invånare i anknytning till de besparingar som konkurrenskraftsavtalet medför för kommunerna.
(3—6 mom. som i FvUB)

55 §

Statsandelsprocent och kommunens självfinansieringsandel

Kommunens kalkylerade kostnader enligt 6—13 § fördelas på så sätt att kommunernas statsandel är 26,80 procent (statsandelsprocent) och kommunernas självfinansieringsandel 73,20 procent.

Helsingfors 29.11.2018

Sirpa Paatero sd
Mika Kari sd
Joona Räsänen sd
Matti Semi vänst
Olli-Poika Parviainen gröna
Juho Eerola saf